

The book of Lao Zi

multi - dozens
of
proofed
translations

老子道德經

The book of Lao Zi

multi - dozens
of
proofed
translations
of

老子道德經

Small (height 3.5cm) Japanese Ivory Carving: **Fukurokuju On One Foot with Minogame**
Netsuke Signature: *Hojitsu, Edo Period*

A brilliant work by Hojitsu, who was acknowledged as the finest carver in all Tokyo, where he resided until his death. Hojitsu was a vassal of the shogun, even serving as a priest while he enjoyed his lord's sponsorship as a netsuke artist. He is distinguished also by his

invention of the inlaying style of Tokoku which he steadily surpassed, and is also celebrated for his spectacular command of manju engraving in which he adapted techniques of painting and calligraphy to heighten the effects. Superb netsuke depicting Fukurokuju as a venerable old man balancing on one foot. Close grained ivory, cream to gold with age patina. Highly detailed, showing deep folds as well as superficial lines of the face, the mouth open with teeth individually carved, the beard falling fluidly with painterly carving of hairs. Robes descend in graceful folds finely decorated with clouds and edged with meanders. Bony fingers lift up a sleeve upon which is settled a minogame, companion in longevity. He is three gods rolled into one: Happiness (Fuku), Wealth (Roku), and Longevity (Ju). He was a Chinese hermit of the Sung Dynasty who was a reincarnation of the Taoist god Hsuan-Wu, a crown prince who, like Buddha, refused to be made a king and left worldly life to study religion, devoting his life to the study of Taoism and eventually becoming an Immortal. Fukurokuju is a Sennin -- a rustic philosopher who can exist without eating any food. He is a small elderly man with an elongated forehead (seat of the third eye and the source of his mystic wisdom).

Този документ е за всички които искат да прочетат трактатът на Лао Дзъ (така го произнесе китаяк, на която показах двата йероглифа) познат като "Лао Дзъ", "Тао Те Кинг", "Дао Де Цзин" или "Дау Дъ Джинг".

На снимката:
голяма каменна статуя на Лао Дзъ в една от китайските провинции

Китай. Времето преди Исус, дори преди/след(хе-хе) Буда и Заратустра. Един мъдрец или митичен сорен образ на част от китайската традиция дава началото на Лаоизма. Много версии съществуват за живота на Лао Дзъ, има мнения че дори не е живял. Една от основните е че е написал някъде към VI-V век пр.н.е. единственият си трактат неносещ име, друга че трактатът от около 5000 йероглифа е компиляция, правена от много хора между VI и III век преди новата ера, на древни дори за онова време китайски мъдрости.

Далъ е така това не е толкова важно, понеже трактатите в Китай са били многократно преписвани(с грешки обикновено), допълвани, коментирани(като самият коментар е ставал част от коментираното), преведжани(древният китайски е доста различен от съвременния).

Но едно е сигурно: Лао не е философ, по-скоро е **фобософ**, а трактатът изобщо не е философски, и за никакво търсене(още по-малко за някаква обич или защита) на истината не става дума. Неистината, лицемерието във поветото му форми, себенаагаането, себеутаждането, несъпричастността са отровите тровещи даляч не само човекъ. Ученията на Лао, Буда и Исус са подобни, но такава краткост, ясност, неканоничност, **неидентификация** има най-вече в Лаоизма. Бхагаван Шри Раджниш в беседите си говори за срещи с йоги живещи в калта, горди че са едно с калта и за среща с отречен от светъ живял половин век сам в Хималая и продължаващ да се идентифицира като индийски отшелник(човекъ се разплакал след осъзнаването че единството само му се е струвало постигнато). Така че гордостта и заблудата са много коварни замърсявания(отрови), и въпреки че Лао показва път за чистенето им, хората се троят и троят.

Най-старите намерени преписи са на бамбукови лътви и датират от 300+ години пр.н.е., а най-старият препис върху коприна е отпреди 200+ години пр.н.е. и той се явява базов за всички преводи тук. Но както и да се погледне, хилядите преписвания и коментари май са променили оригинала в незначителна степен, и макар и в друго време, друг език, друг словоред, друга звучност той си е останал завладяващ.

Документъ е в .PDF формат, името му е 'UNDERDOG WAY' и (ще) съдържа всички английски и руски преводи до които имам достъп и харесвам. Надявам се в бъдеще той да прерасне в един сериозен сборник от преводи и коментари.

Позорно, нагло, грозно и тъпо е такъв канон-класика да не бъде изнесен в *high-error-free-status* при тази компютризираност. Под '*high-error-free-status*' разбирам да съм scan-ирая и spell-чекс-нал текстъ, и да съм го compare-нал с книгата. Нито един от преводите тук не е като бокалиците в интернет, дори грешките намерени в оригиналите са коригирани! Всяка нова ревизия ще бъде все по-изчистена и с допълнителни преводи.

Много отенъци има за да се чете превод само от един преводач, още повече че има много различни древно-китайски и китайски източници и съответните им преводи. Десетки са английските, като много от тях са изпълнени с груби изцепки - по мое мнение. И при руските има доста сдѣлани изцепени. Но независимо от това - мисълта в различен изказ е интересна и даваща разширено разбиране(дори събъркана).

И относно копирайтъ(запазените права). Няясно съм че разпространението на документъ е в разрез с бизнес правилата, но за да имат достъп до това богатство(преводите), особено хората от Русия, Азербайджан, Грузия, Осетия, Казахстан, Украйна съм готов да тествам **Санмайце vs Зелънчукарите**, тоест да си понеса отговорността. Колко са жалки понякога законите: труд на човек отпреди 26 века е превърнат в собственост на някаква групичка петстотаци. Ама преводачъ ама издателството - ама аз не правя пари от чужд труд а точно преводачъ и издателството. Няма нищо лошо да взимат пари за трудъ си, но да забраняват на другите нещо което не е изцяло тяхно - не е ли отвра! **Ами автори(Лао Дзъ) даа ли им е лиценз?** Сводническа история.

И така предимствата на една компиляция като тази са много: и като цена, и като нальичие на преводите, и като **еднотипност на визията**, и като спестено време. А, разбира се и качеството(то не е самоцел - заради важността на зрителината памет): оригиналните книги са пълни с грешки(общо поне 50 съм изправила) и въобще и изобщо не могат да се сравняват с лазерният принтер, с две думи: **бокалуцаи и пак бокалуцаи**. Съвсем ама съвсем друго е милиони хора да платят единствено за отпечатването на .PDF-ъ си(свален от INTERNET) под 12 USD = 240 pages x 5 cents, и съвсем друго е сегашното положение: непознат диамант-трактат в 21 век недостъпен за хората без възможности.

Засега са включени преводите на(included in revision 8):

ROBERT G. HENRICKS	DAVID HINTON	TOLBERT MCCARROLL	PAUL J. LIN	TANG ZI-CHANG
JOHN C. H. WU	CHICHUNG HUANG	DAVID H. LI	MICHAEL LAFARGUE	WING-TSIT CHAN
D. C. LAU	ELLEN M. CHEN	YASUHIKO GENKU KIMURA	CHENG LIN	И. И. СЕМЕНЕНКО
R. L. WING	LEE SUN CHEN ORG	CHOU-WING CHOHAN	YI WU	А. А. МАСЛОВ
REN JIYU	TIEN CONG TRAN	MAN-HO KWOK	HAN HIONG TAN	Е. А. ТОРЧИНОВ
GIA-FU FENG	THOMAS Z. ZHANG	GU ZHENGKUN	HUA-CHING NI	А. Е. ЛУКЪНОВ
LOK SANG HO	ARTHUR WALEY	CHAO-HSIU CHEN	CHANG CHUNG-YUAN	Ян Хин-шун
XIAOLIN YANG	RICHARD JOHN LYNN	LIU QIXUAN	HENRY WEI	Д. П. КОНИССИ
WALTER GORN	LIN YUTANG	SHI FU HWANG	HA POONG KIM	В. В. МАЛЯВИН
JAMES LEGGE	VICTOR H. MAIR	CH'U TA-KAO	TAO HUANG	Б. В. ВИНОГРАДСКИЙ

Няма да давам оценка на работата им, защото гъбедам на всеки превод като на ценен документ, дори да има само един верен израз. Позволявам си да добавям само такива на които имам оригинала.

Вече съм купил(to be included in revision 9):

TENZEN (JEN-TWEEN) GONG	J. CHALMERS	LÉON WIEGER	W. BYNNER	MOSS ROBERTS
JOHN BRIGHT-FEY	DWIGHT GODDARD	RICHARD WILHELM	THOMAS CLEARY	E. H. C. PARKER
HU XUEZHI	I. W. HEYSINGER	G. G. ALEXANDER	DEREK LIN	BRIAN BROWNE WALKER
THE SHRINE OF WISDOM	KEPING WANG	RAYMOND B. BLAKNEY	JOHN R. MABRY	

Като в 'UNDERDOG WAY' revision 10 ще включа(поръчани са - under way) и евентуално още 18 превода:

SUM NUNG AU-YOUNG	ORDE POYNTON	PHILIP J. IVANHOE	CHARLES MULLER	C. SPURGEON MEDHURST
LIONEL GILES	PATRICK M. BYRNE	R. IYER	J.J.L. DUUVENDAK	A.C. GRAHAM
ISABELLA MEARS	PAUL CARUS	LIPING YANG	FRANK J. MACHOVEC	
PATRICK EDWIN MORAN	PAULOS HUANG	H. OULD	FREDERIC H BALFOUR	

ЗАБЕЛЕЖКА1:

Тук в този документ се ползва леко модифициран български, като не съществува пълен член(ят -> йъ, 'те -> те', 'та -> та'); мъжки род винаги завършва на **ъ**; и има два вида **а** (с небцето се пише винаги с **ъ**).

ЗАБЕЛЕЖКА2:

Десетки грешки в оригиналите оправих, но мисля че останаха още няколко(почти сигурно една в преводъ на **LEE SUN CHEN ORG**). При руските преводи макар да съм с ъърдълист(wordlist) с над 560,000 думи има много думи **не валъизаци** в него, така че и там може да има скрити няколко грешки. Разбира се ще се радвам някой да ми прати по пощата някоя и друга грешка. За мен '**не валъизаци**' и '**невалъизаци**' са еднакво допустими изписвания(част от мойъ синтаксис, дори действаща и за руските текстове).

Лао Дзъ Дао Дъ Джинг

§ [01с] Лао Дзъ, rev.5

дао което може да бъде изказано не е вечното дао;
име което може да се назове не е вечното име;
безименното е начало на небето и земята;
назованото е майката на десете хиляди неща;
когато е лишен от желаня, човек може да съзре
тайното;
когато е изпълнен с желаня, човек може да съзре
проявеното;
и първото и второто изблъкват от един и същи
източник, но се различават по име;
това се проявява като тъмнина;
тъмнина сред тъмнина;
портата към всички тайни;
§ [02с] Лао Дзъ, rev.5
под небето всеки вижда красотата като красота само
защото има грозота;
всеки познава доброто като добро само защото има зло;
ето защо да имаш и да нямаш възникват заедно;
трудно и лесно се допълват;
дълго и късо контрастират помежду си;
високо и ниско зависят едно от друго;
глас и звук са в хармония;
задното следва предното;
ето защо мъдрецъ не прави нищо, а само учи на
мълчание;
десете хиляди неща се въздигат и падат безспирно;
създаваш, но не притежаваш;
работиш, но без възнаграждение;
свършената работа се забравя, затова остава вечна;
§ [03с] Лао Дзъ, rev.5
щом не вельичаеш нечии дарби - няма и свади;
щом не трупаш съкровища - няма и обир;
щом не виждаш примамливи неща сърцето ти не се
обърква;
ето защо мъдрите управляват като изпразват сърцата
си и тъпчат коремъ си, като отслабват амбициите си и
укрепват костите си;

ако на хората льипсва знание и желание, тогава умните
няма да се месят;

ако нищо не се прави, всичко ще е наред;

§ [04с] Лао Дзъ, rev.5

дао е празен съд, използват го, но никога не го напълват;
о, бездънен извор на десете хиляди неща!

острото направи тъпо, развържи възелъ, смекчи
блясъкъ, смеси се с прахта;

о, дълбоко скрито, но винаги присъстващо!

не зная от кое време идва;

то е праотец на боговете;

§ [05с] Лао Дзъ, rev.5

небето и земята са безжалостни, за тях десете хиляди
неща са като чучела;

мъдрите са безжалостни;

за тях хората са като чучела;

пространството между небето и земята е като мях;

изгледъ се променя но не и формата;

колкото повече се движи, толкова повече ражда;

многого думи важат по-малко;

придържай се здраво към центъръ;

§ [06с] Лао Дзъ, rev.5

духъ на долината нивга не умира;

той е жената, първоначалната майка;

портата ѝ е коренъ на небето и земята, прилича на едва
различим воал;

влез, той никога не ще падне;

§ [07с] Лао Дзъ, rev.5

небето и земята са вечни;

защо са вечни?

те са неродени, затова и вечно живи;

мъдрецъ върви след всички, и така е пред всички;

като действа без своето его, той постига пълнота;

§ [08с] Лао Дзъ, rev.5

най-висшето добро е като вода;

водата дава живот на десетки хиляди неща и не
пресъхва;

тя тече и в местата които хората отхвърлят и е също
като дао;

в мястото където пребиваваш, дръж се здраво за земята;

в медитацията, влизай навътре в сърцето;
в поведението си към другите, бъди мил и учтив;
в думите, бъди искрен;
в управлението - справедлив;
в работата - компетентен;
в действието, съблюдавай времето;
няма борба: няма вина;
§ [09c] Лао Дзъ, rev.5
по-добре спри преди да нагълниш отколкото да
препълниш;
направиш ли острието твърде остро, то скоро ще стане
тъпо;
струпай куп злато и нефрит, и никой не ще го опази;
стреми се към богатства и звания, и ще те сполети беда;
щом свършиш работата се оттегли, това е небесний
път;
§ [10c] Лао Дзъ, rev.5
като носиш тяло и душа и прегръщаш единствения,
можеш ли да избегнеш раздялата?
като присъстваш докрай и ставаш гъвкав, можеш ли да
бъдеш като новородено?
като измиеш и изчистиш първичното зрение, можеш ли
да си неопетнен?
като обичаш всички и управляваш страната, можеш ли
да си без способности?
като отваряш и затваряш небесните врати, можеш ли да
играеш женската роля?
като разбираш и откълкваш на всички неща, можеш ли
да не правиш нищо?
да раждаш и да отхранваш, да носиш ала да не
притежаваш, да работиш без да получаваши похвали,
да водиш но без да господстваш, ето това е
изначалната добродетел;
§ [11c] Лао Дзъ, rev.5
тридесет спици делят главината на кольелото, дупката
в центъръ ѝ ги прави полезни;
направи съд от глината, празнината вътре в него го
прави полезен;
избий врати и прозорци в стая, дупките ги правят
полезни;

ето защо изгодата идва от онова което го има,
полезността - от онова което го няма;
§ [12c] Лао Дзъ, rev.5
пете цвята засъпяват окото;
пете тона оглушават ухото;
пете вкуса притъпяват вкуса;
гонитбата и преследването подлудяват умъ;
ценните неща отклоняват от пътя;
ето защо мъдрецъ се води от онова което чувства а не от
онова което вижда;
той оставя онова и избира това;
§ [13c] Лао Дзъ, rev.5
приемай неблагодарността с желание;
приемай нещастieto като състояние на човекъ;
какво искаш да кажеш с "приемай неблагодарността с
желание"?
приеми незначителността си;
загубата и печалбата да не те засягат;
това се нарича "да приемаш неблагодарността с желание";
какво искаш да кажеш с "приемай нещастieto като
състояние на човекъ"?
нещастieto идва от това че имаш тяло;
без тяло, може ли да има нещастие?
предай се смирено, тогава ще заслужиш доверието да се
грижиш за всичко;
обичай светъ като самият себе си, тогава наистина ще
можеш да се грижиш за всичко;
§ [14c] Лао Дзъ, rev.5
виж, то не може да се види, то е отвъд формата;
чуй, то не може да се чуе, то е отвъд звукъ;
сграбчи го, не можеш да го хванеш, то е неуловимо;
тези три неща са неопределими, ето защо са обединени
в едно;
погледнато отгоре не е светло;
погледнато отдолу не е тъмно;
непрекъсвана нишка, неопикуема;
тя се връща към нищото;
форма на безформеното, образ на безобразното, нарича
се неопределима и отвъд въображението;
застанни отпреде ѝ - няма начало;

последвай я - няма край;
остани с древното дао, движи с днешното;
познанието на древното изначално е самата същност на
дао;
§ [15с] Лао Дзъ, rev.5
древните майстори са били крехки, тайнствени,
дълбоки, откликващи;
дълбината на знанието им е бездънна;
защото е бездънна, можем само да опишем как
изглеждат;
наблюдателни, като хора които прекосяват зимен
поток;
нащрек, като хора които усещат опасност;
любезни, като гости;
отстъпчиви, като лед тръгнал да се топи;
прости, като гладки дървени плочки;
празни, като пещери;
непроницаеми, като кални локви;
кой може тихо да изчака докато калта се уталожи?
кой може да остане неподвижен докато настъпи времето
да се действа?
тези които съблюдават дао не търсят удовлетворение;
като не търсят удовлетворение, не се огъват пред
желанието за промяна;
§ [16с] Лао Дзъ, rev.5
изпразни себе си от всичко, остави умъ си да почива в
покой;
десете хиляди неща се надигат и падат, докато азъ
наблюдава кръговратъ им;
те израстват и разцъфват и после се връщат към
източникъ;
връщането към източникъ е неподвижност - това е
пътъ на природата;
пътъ на природата не се променя;
да познаваш постоянството е проникновение;
непознаването на постоянството води до беди;
познанието на постоянството, отваря съзнанието;
щом съзнанието е отворено, и сърцето ти ще се отвори;
с отворено сърце, ще действаш царствено;
царствен, ще постигнеш божественото;

божествен, ще останеш насаме с дао;
насаме с дао - това е вечното;
и макар че тялото загива, дао никога няма да умре;
§ [17с] Лао Дзъ, rev.5
най-висшето е едва-едва познато на хората;
после идва онова което те познават и обичат;
после онова от което се страхуват;
после онова което те презират;
онзи който не се доверява достатъчно няма да получи
доверие;
когато действията се извършват без ненужни речи,
хората казват "направихме го!";
§ [18с] Лао Дзъ, rev.5
когато великото дао е забравено, се появява
любезността и моралността;
когато се породят мъдростта и интелигентността, започва
голямото преструване;
когато няма мир в семейството, се появяват синовната
обич и преданост;
когато страната е объркана, в хаос, идват верни
властници;
§ [19с] Лао Дзъ, rev.5
откажи се от светостта отречи се от мъдростта, и ще бъде
сто пъти по-добре за всеки;
откажи се от любезността отречи се от моралността, и
хората ще преоткрият синовната привързаност и
обич;
откажи се от находчивостта отречи се от изгодата, и ще
изчезнат престъпниците и крадците;
това са само външни форми, те не са достатъчни сами по
себе си;
по-важно е да видиш простотата, да разбереш истинската
си природа, да отхвърлиш себичността и да укротиш
желанието;
§ [20с] Лао Дзъ, rev.5
откажи се от ученето, и ще сложиш край на бедите си;
има ли разлика между да и не?
има ли разлика между добро и зло?
трябва ли да се страхувам от това от което се страхуват
другите?

що за глупост!
другите са доволни щом се наслаждават на жертвения
празник на волъ, през пролѣта някои отиват в паркъ,
и се изкачват на терасата;
но аз единствен се нося по течението, без да знам къде
съм, като новородено преди да се научи да се смее, аз
съм сам, и няма къде да отида;
другите имат повече отколкото им е нужно, а аз
единствен нямам нищо;
глупак съм аз;
о, да! объркан съм;
другите са ясни и светли, а аз единствен - слаб и мрачен;
другите са с остър ум и хитри, а аз единствен - тъп и
глупав;
о, аз се нося като морските вълни, без посока, като
неспокоен вятър;
всички други са заети, единствен аз съм без цел и
потънал в тъга;
ала аз съм различен, благодарен съм на великата
майка;
§ [21c] Лао Дзъ, rev.5
най-великата добродетел е да слѣдваш дао и само дао;
дао е неуловимо и непостижимо;
о, непостижимо и неуловимо е, и все пак вътре има образ;
о, неуловимо и непостижимо е, и все пак вътре има
форма;
о, то е тъмно, мрачно, и все пак вътре има същност;
тази същност е много истинска, и вътре в нея има вяра;
от самото начало до днес името ѝ никога не е било в
забравата;
така разбирам пътя на създаването;
как познавам пътя на създаването?
от това;
§ [22c] Лао Дзъ, rev.5
отстъпвай и преодолявай;
навеждай се и стой изправен;
изпразвай се и бъди пъльен;
износвай се и бъди нов;
имай малко и постигай;
имаш ли много объркваш се;

ето защо мъдрите прегръщат единственото и стават
пример за всеки;
без да се излагат на показ, те блястят пред всички;
без да се оправдават, биват различавани;
без да се хвалѣят, ги разпознават;
без да се изтъкват, те никога не губят увереност;
те не се карат, тъй че никой не се кара с тях;
ето защо древните казват "отстъпвай и преодолявай";
празни думи ли са това?
бъди наистина цялостен, и всичко ще дойде при тебе;
§ [23c] Лао Дзъ, rev.5
да говориш малко е естествено;
силните ветрове не духат цяла сутрин;
проливният дъжд не вальи цял ден;
защо? небе и земя!
ако небето и земята не могат да направят нещата вечни,
как това да е възможно за човекъ?
онзи който слѣдва дао, е насаме с дао;
онзи който е добродетелен, го стига добродетел;
онзи който губи пътя, се чувства изгубен;
когато си насаме с дао, дао те приветства;
когато си насаме с добродетелта, добродетелта винаги е
там;
когато си насаме със загубата, преживяваш я
доброволно;
онзи който не се доверява достатъчно, няма да получи
доверие;
§ [24c] Лао Дзъ, rev.5
онзи който стои на пръсти не е стабилен;
онзи който крачи нашироко не може да поддържа
крачка;
онзи който се изтъква не е просветлен;
онзи който мисли само себе си за прав не получава
уважение;
онзи който се хвалѣи не постига нищо;
онзи който се перчи няма да издържи;
според послѣдователите на дао, "това е излишна
храна и ненужен багаж";
те не носят щастие;
ето защо послѣдователите на дао ги избягват;

§ [25с] Лао Дзъ, rev.5

нещо оформило се по тайнствен начин, родено преди
небето и земята;
в тишината и празнотата, само и неизменно, винаги
присъстващо и в движение;
може би това е майката на десете хиляди неща;
не знам името му, наречете го дао;
поради льипса на по-добра дума, го наричам вельико;
вельико то тече;
изтича надальече;
отишло дальече, се връща;
ето защо, "дао е вельико, небето е вельико, земята е
вельика, царйъ също е вельик";
това са четирите вельики сили на вселъената, и царйъ е
една от тях;
човек слъедва земята, земята слъедва небето, небето
слъедва дао, дао слъедва онова което е естествено;

§ [26с] Лао Дзъ, rev.5

тежкото е коренъ на лъекото;
неподвижното е господар на неуморното;
ето защо мъдрецъ, пътувайки цял ден, не губи от
поглед багажъ си;
макар че има хубави неща за гледане, той остава
безстрастен и спокоен;
защо да трябва господарйъ на десете хиляди
кольесници да играе лъеко пред публъика?
да си лъек - това е да изгубиш коренъ си;
да бъдеш неспокоен значи да изгубиш контрол над себе
си;

§ [27с] Лао Дзъ, rev.5

който ходи добре не оставя слъеди;
който говори добре езикъ му не греши;
който смята добре не му трябва рабош;
на добрата врата не и трябва кльючалка, и все пак никой
не може да я отвори;
доброто завързване не иска възльи, и все пак никой не
може да го отхлаби;
ето защо мъдрецъ се грижи за всички и никого не
изоставя;
той се грижи за всичко и не изоставя нищо;

това се нарича "да слъедваш светльината";
какво е добър човек?
учител на лошийъ;
какво е лош човек?
поръчение за добрийъ;
ако учительйъ не е уважаван, и ученикъ нежелан, ще
възникне обърканост, колкото и да е умен човек;
това е загадката на тайната;

§ [28с] Лао Дзъ, rev.5

познай мъжката сила, но задръж женската грижа!
бъди поток на вселъената!
когато си поток на вселъената, винаги верен и
неотклонен, стани малко дете още веднъж!
познай бялото, но запази черното!
бъди пример за светъ!
когато си пример за светъ, винаги верен и непоколебим
върни се към безкрайното;
познай честа, но запази унижението!
бъди дольината на вселъената!
когато си дольината на вселъената, винаги верен и
находчив, върни се в състоянието на недокоснат
каменен блок;
когато оформят блокъ, той става полъезен;
когато мъдрецъ го използва, той ръководи;
така, "гольемийъ шивач реже малко";

§ [29с] Лао Дзъ, rev.5

мисльиш льи че можеш да завземеш вселъената и да я
направиш по-добра?
не вярвам че това може да стане;
вселъената е свещена, не можеш да я подобриш;
ако се опиташ да я промениш, ще я разрушиш;
ако се опиташ да я задържиш, ще я изгубиш;
тъй понякога нещата са напред понякога назад;
поякога е трудно да дишаш понякога се получава
лъесно;
поякога има сила понякога слабост;
поякога човек е добре понякога злье;
ето защо мъдрецъ избягва крайностите, прекальяването
и самодоволството;

§ [30с] Лао Дзъ, rev.5

вельико;
§ [35с] Лао Дзъ^{rev.5}
всички хора идват при онзи който се придържа към
единственото, защото там са почивката, щастието и
покойъ;
минувачите могат да спрат заради музиката и добрата
храна, но описанието на дао е сякаш безплътно и без
мирис;
не може да се види, не може да се чуе, и все пак е
неизтощимо;
§ [36с] Лао Дзъ^{rev.5}
онова което се свива първо трябва да се разпростре;
онова което се провалья първо трябва да бъде силно;
онова което се изхвърля първо трябва да се отгледя;
преди да получиш трябва да дадеш;
това се нарича "да разбираш природата на нещата";
мекото и слабото надвиват на твърдото и силното;
рибата не може да напусне дълбоките води, оръжията на
страната не трябва да се вадят на показ;
§ [37с] Лао Дзъ^{rev.5}
дао съществува в не-действието, и все пак нищо не
остава несвършено;
ако царете и господарите можеха да прозрят това, десете
хилйади неща биха се развивалъ естествено;
ако те все още имаха желание да действат, биха се
върналъ към простотата на безформеното вещество;
без форма няма желание;
няма лъи желание има спокойствие;
по този начин всичко ще бъде в покой;
§ [38с] Лао Дзъ^{rev.5}
истински добрийъ не осъзнава добротата си, и затова е
добър;
глупакъ се опитва да бъде добър, и затова не е;
истински добрийъ не прави нищо, и все пак не оставя
нищо несвършено;
глупакъ все нещо прави, и винаги оставя много за
вършене;
когато наистина мил човек прави нещо, нищо не оставя
несвършено;
когато справедлив човек върши нещо, оставя много за

вършене;
когато строг началник направи нещо и никой не
отговори, той навива ръкави и се опитва да въведе
ред чрез сила;
ето защо когато се загуби дао, се появява доброта;
когато добротата е загубена, се появява милост;
когато милоста е загубена се появява справедливост;
когато справедливостта е загубена се появява ритуал;
сега ритуалъ е обвивка на вярата и верността, начало на
объркването;
познанието на бъдещето е само цветист капан за дао;
то е начало на глупостта;
ето защо истински голъемийъ мисли за истинското, а не
за повърхностното, за плодъ а не за цвятъ;
ето защо приемете едното и отхвърлете другото;
§ [39с] Лао Дзъ^{rev.5}
от древността нещата възникват от едно;
небето е цяло и ясно;
земята е цяла и здрава;
духъ е цял и силенъ;
долъината е цяла и пълна;
десете хилйади неща са целъи и живи;
царете и господарите са целъи, и страната е на крака;
всички тези неща се дължат на целостта;
яснотата на небето го пази от падане;
здравината на земята я пази от разцепване;
силата на духъ го пази от изтощаване;
пълнотата на долъината я пази от пресъхване;
растежъ на десете хилйади неща ги пази от измиране;
водачеството на царете и господарите пази страната от
упадъкъ;
ето защо в скромното се корени благородното;
ниското е основа на високото;
князе и господари се смятат за "осиротелъи",
"овдовелъи" и "ненужни";
не зависят лъи те от своята скромност?
твърде много успех не е предимство;
затова не звъни като нефрит, не тракай като каменни
камбанки;
§ [40с] Лао Дзъ^{rev.5}

завръщането е движението на дао;
отстъпването е пътът на дао;
десете хиляди неща са родени от съществуващото;
съществуващото е родено от не-съществуващото;
§ [41с] Лао Дзъ, rev.5
мъдрий ученик чува за дао и го упражнява прилежно;
посредственият ученик чува за дао и се сеца за него от
време на време;
глупавият ученик чува за дао и се размива високо;
ако го нямаше смехъ, дао нямаше да бъде това което е;
и затова е казано;
светлата пътека изглежда неясна;
вървенето напред изглежда като отстъпление;
лъсненият начин изглежда труден;
висшата добродетел изглежда празна;
голямата чистота изглежда омърсена;
богатството на добродетелта изглежда не на място;
силата на добродетелта изглежда крехка;
истинската добродетел изглежда неистинска;
съвършеният квадрат няма ъгли;
големите таланти късно съзряват;
най-високите ноти трудно се чуват;
най-вельката форма няма видима форма;
дао е скрито и няма име;
дао единствено храни всичко и го довежда до
осъществяване;
§ [42с] Лао Дзъ, rev.5
дао роди едното;
едното роди двете;
двете родиха трите;
а трите родиха десете хиляди неща;
десете хиляди неща носят ин и прегръщат янг;
те постигат хармония като съчетават тези сили;
хората мразят да бъдат "осиротели", "овдовели" или
"ненужни", но точно така описват себе си царете и
господарите;
защото човек печелъ като губи, и губи когато печелъ;
на което учат другите на това уча и аз, а то е "насилникъ
ще умре от насилъе!";
това ще бъде същността на моето учение;

§ [43с] Лао Дзъ, rev.5
най-мекото нещо във вселената, надвива най-твърдото;
онова което е невеществено може да влезе там където
няма пространство;
следователно аз познавам стойността на не-действието;
да учиш без думи, да работиш без да правиш, това го
разбират малцина;
§ [44с] Лао Дзъ, rev.5
славата или азъ, кое е по-важно?
азъ или богатството, кое е по-ценно?
печалбата или загубата, от кое болъи повече?
онзи който е привързан към нещата ще страда много;
онзи който пести ще претърпи тежка загуба;
доволният човек никога не се разочарова;
онзи който знае къде да спре не си навлъича беда;
той винаги ще бъде в безопасност;
§ [45с] Лао Дзъ, rev.5
голямото съвършенство изглежда несъвършено, и все
пак не губи полезността си;
голямата пълнота изглежда празна, и все пак не може
да се изчерпи;
голямата правота изглежда изкривена;
големият ум изглежда глупав;
голямото красноречие изглежда неловко;
движението надвива студъ, неподвижността надвива
горещината;
неподвижността и покойът подреждат нещата във
вселената;
§ [46с] Лао Дзъ, rev.5
когато дао присъства във вселената, конете ги ползват
на полъето;
когато дао отсъства от вселената, военните коне
изхвърлят тор в пустошта;
няма по-голям грях от желанието, няма по-голямо
прокълътие от недоволството, няма по-голямо
нешастие от това да искаш нещо за себе си;
ето защо онзи който знае че достатъчното е достатъчно,
винаги ще има достатъчно;
§ [47с] Лао Дзъ, rev.5
без да излъизаш навън, можеш да познаваш целият

свят;
без да поглъждаш през прозорецъ, можеш да виждаш
небесните пътища;
колкото по-далече отиваш, толкова по-малко знаеш;
така мъдрецъ знае без да пътува, той вижда без да
гльеда, той работи без да прави;
§ [48с] Лао Дзъ, rev.5
в преследването на знания, всеки ден се сдобиваш с
нещо;
в преследването на дао, всеки ден изпускаш по нещо;
все по-малко правиш, докато достигнеш не-действието;
когато нищо не се прави, нищо не остава несвършено;
светъ се управлява като оставяш нещата да вървят по
пътй си;
не може да се управлява чрез намеса;
§ [49с] Лао Дзъ, rev.5
мъдрецъ няма собствен ум;
той осъзнава нуждите на другите;
добър съм с хората които са добри;
добър съм и с онези които не са;
защото добродетелта е доброта;
вярвам във верните хора;
вярвам и в онези които не са;
защото добродетелта е вярност;
мъдрецъ е скромен и свит, за светъ той изглежда
объркващо;
хората го гльедат и слушат;
той се държи като малко дете;
§ [50с] Лао Дзъ, rev.5
между рождението и смърта трима от десет следват
животъ, трима от десет следват смърта, а онези
които просто преминават от раждането до смърта,
също наброяват трима от десет;
защо е така?
защото живеят на едро;
онзи който знае как да живее може да ходи из чуждите
земи без да се страхува от носорог и тигър, няма да го
ранят в битка;
защото в него носорогъ не може да открие място за да го
намуши с рогъ си, тигрите - място за да го одерат с

нокти, оръжията - място за да го проникнат;
защо е така?
защото в него няма място през което да мине смърта;
§ [51с] Лао Дзъ, rev.5
всички неща възникват от дао;
добродетелта ги храни;
материята им дава форма, околната среда им придава
изглед, така десете хиляди неща уважават дао и
почитат добродетелта;
уважението към дао и почита към добродетелта не се
изискват, но те са в природата на нещата;
и затова всички неща възникват от дао;
добродетелта ги храни, развива ги и се грижи за тях, дава
им подслон и утеха, отгльежда ги и ги пази;
да създаваш без да изискваш, да правиш и да не се
възползваш, да водиш без да се намесваш, това е
първоначалната добродетел;
§ [52с] Лао Дзъ, rev.5
началото на вселъената е майка на всички неща;
познаваш ли майката, познаваш и синовете;
ако познаваш синовете, но оставаш във връзка и с
майката, това те освобождава от страхъ от смърта;
дръж устата си затворена, дръж под стража сетивата си,
и животъ ти все ще е пълъен;
отвори устата си, бъди все зает, и животъ ти ще е отвъд
надеждата;
да виждаш малкото, това е проникновение, да се
откажеш да насилваш, това е мощ;
като използваш външната светълъина, върни се към
проникновението, и така се спаси от вредата;
така се учиш на постоянство;
§ [53с] Лао Дзъ, rev.5
ако имам само малко разум, ще вървя по главнийъ път, и
ще се страхувам единствено да не се отклоня от него;
лъесно е да държиш главнийъ път, но хората обичат да
бъдат отклонявани встрани;
когато дворъ блъести от вельколъепие, нивите са пълни
с плъевелъи, житниците са пусти;
някои се облъчат в лъскави дрехи, носят остри мечове,
затъват в ядене и пиене;

те притежават повече отколкото могат да използват;
те са разбойнически барони;
със сигурност това не е пътът на дао;
§ [54с] Лао Дзъ, rev.5
което е със здрава основа не може да бъде изкоренено;
което е сграбчено здраво не може да се изплъзне;
ще го почита поколение след поколение;
отгледжай добродетелта в себе си, и тя ще стане
реалност;
отгледжай я в семейството, и добродетелта ще
изобилства;
отгледжай я в селото, и добродетелта ще нарастне;
отгледжай я в нацията, и добродетелта ще е изобилна;
отгледжай я във вселъената, и добродетелта ще е
навсякъде;
ето защо гледай на тялото като на тяло;
гледай на семейството като на семейство;
гледай на селото като на село;
гледай на нацията като на нация;
гледай на вселъената като на вселъена;
как мога да разбера че вселъената е такава?
като гледам!
§ [55с] Лао Дзъ, rev.5
изпълнението с добродетел е като новородено дете;
осите и змиите не го хапят;
диви зверове не се нахвърлят върху него;
хищни птици не го нападат;
костите му са меки, мускулите - слаби, но хватката му е
здрава;
не е изживял единението между мъж и жената, но е цял,
мъжествеността му е силна;
той цял ден вика без да пресипне;
това е свършена хармония;
да познаваш хармонията е постоянство;
да познаваш постоянството е просветление;
не е мъдро да се суетиш насам-натам;
контролирането на дъхъ води до напрегане;
ако използваш твърде много енергия, следва
изтощение;
това не е пътът на дао;

онова което върви против дао не е дълговечно;
§ [56с] Лао Дзъ, rev.5
които знаят не говорят;
които говорят не знаят;
дръж устата си затворена, дръж под стража сетивата си,
смекчавай остротата си, опростявай проблемите си;
маскирай яркостта си, бъди едно със земния прах;
това е първоначалният съюз;
който е постигнал това състояние, не го е грижа за
приятели и врагове, за добро и за вреда, за чест и
позор;
така това е висшето състояние на човекъ;
§ [57с] Лао Дзъ, rev.5
управлявай народъ със справедливост;
води война с неочаквани действия;
стани господар на вселъената без да се стремиш към
това;
откъде знам че това е така?
защото!
колкото повече закони и забрани има, толкова по-бедни
стават хората;
колкото по-остри са хорските оръжия, толкова по-
неспокойна е страната;
колкото по-умни и изобретателни са хората, толкова по-
странни неща стават;
колкото повече закони и забрани, толкова повече крадци
и разбойници;
ето защо мъдрецъ казва;
не предприемам действия и хората се променят;
наслаждавам се на покой и хората стават честни;
нищо не правя и хората забогатяват;
нямам желаниа и хората се връщат към добър и прост
живот;
§ [58с] Лао Дзъ, rev.5
когато страната се управлява с лъека ръка, хората са
простодушни;
когато страната се управлява със строгост, хората
хитруват;
щастие се корени в нещастие;
нещастие се промъква под щастие;

кой знае какво го чака в бъдещето?
няма честност;
честноста става безчестна;
добротата става магия;
човек остава дълго омагьосан;
ето защо мъдрецъ е остър но не реже, прицелен без да
пронизва, прям е но не без задръжки, блястящ е но
не заслепява;
§ [59c] Лао Дзъ, rev.5
в грижата за другите и в служенето на небето, нищо не е
подобно на въздържанието;
въздържанието започва с отказ от собствените идеи;
това зависи от добродетелта събрана в миналото;
ако имаш добър запас от добродетел, нищо не е
невъзможно;
ако нищо не е невъзможно, тогава няма граници;
ако човек не познава граници, той е годен да стане
управник;
принципъ, майка на управлението, държи доброто
дълго време;
това се нарича да имаш дълбоки корени и здрава основа,
дао на дългий живот и вечното прозрение;
§ [60c] Лао Дзъ, rev.5
да управляваш държавата е като да стотвиш малка
риба;
приблужи вселъената с дао, и злото ще загуби сила, не
че злото ще стане безсилно, но силата му няма да
може да бъде използвана във вреда на другите;
не само няма да навреди на другите, но и самият мъдрец
също ще бъде под закрила;
така те не се нараняват взаимно, и добродетелта във
всеки един ободрява и двамата;
§ [61c] Лао Дзъ, rev.5
голямата държава прилича на низина;
тя е мястото за срещи във вселъената, майката на
вселъената;
женското надвива мъжкото с неподвижност, лежи
ниско долу в неподвижност;
ето защо ако голяма страна даде път на по-малка, тя ще
завладее по-малката;

а ако малка страна се подчини на голяма, тя може да
завладее голямата;
ето защо онези които ще завладеят трябва да отстъпят, и
тези които завладяват го правят понеже отстъпват;
голямата нация се нуждае от още хора, малката страна
има нужда да служи;
всеки получава това което иска;
на голямата нация подхожда да отстъпва;
§ [62c] Лао Дзъ, rev.5
дао е източникът на десете хиляди неща;
то е съкровище за добрий и убежище за лоший;
сладките думи могат да купят чест, добрите дела могат
да спечелят уважение;
ако човек е лош, не го изоставяй;
ето защо в деня когато коронясват императоръ, или
назначават тримата военачалници на държавата, не
изпращай нефритов дар и четири отбрани коня, но
остани неподвижен и предложи дао;
защо отначало всеки харесва толкова дао?
не е ли защото намира каквото търси, и му е простено
когато сгреша?
ето защо това е най-голямото съкровище във
вселъената;
§ [63c] Лао Дзъ, rev.5
практикувай не-действието;
работи без да правиш;
вкуси онова което няма вкус;
уголеме малкото, увеличи малобройното;
компенсирай горчивината с грижа;
виждай простотата в сложното;
постигай вельичие в малките неща;
във вселъената трудните неща се вършат все едно са
лъесни;
във вселъената големите дела са изградени от малки
действия;
мъдрецъ не се опитва да прави нищо вельико, и така
постига вельичие;
лъесните обещания печелят малко доверие;
приемаш ли лъеко нещата стигаш до големи
трудности;

тъй като мъдрецъ винаги противостои на трудностите,
той никога не ги изживява;
§ [64с] Лао Дзъ, rev.5
лъесно се поддържа мир, лъесно е да преодолееш бедата
преди да е дошла;
лъесно е да разтрошиш крехкото, лъесно е да разпръснеш
дребното;
справяй се с всичко преди да се случи;
нареждай нещата преди да се объркат;
дърво което човек едва обхваща пониква от малък кълн;
девететажна тераса започва от купчина пръст;
път дълъг десет мильи започва с една стъпка;
онзи който действа, защитава собствената си цел;
онзи който сграбчва, губи;
мъдрецъ не действа, и затова не го побеждават;
той не грабва и затова не губи;
хората обикновено се провалът на ръбъ на успехъ;
тъй че полагай толкова грижа за крайъ колкото и за
началото, тогава няма да те стигне провал;
ето защо мъдрецъ търси освобождаване от желанията;
той не събира ценни вещи;
не се учи да се придържа към идеи, той връща хората при
онова което са загубили;
той помага на десете хиляди неща да намерят
собствената си природа, но се въздържа от действия;
§ [65с] Лао Дзъ, rev.5
в началото тези които познавали дао, не се опитвали
да просветят другите, а ги държали в тъма;
защо е толкова трудно да управляваш?
защото хората са тъй хитри;
управници които се опитват да използват
интелигентност, мамят държавата;
онези които управляват без интелигентност, са
благословия за земите си;
това са двете алтернативи;
да разбираш това е първичната добродетел;
първичната добродетел е дълбока и се простира
надальеч, тя води всичко обратно към велькото
единство;
§ [66с] Лао Дзъ, rev.5

защо морето е цар на стоте потока?
защото лъежи под тях, затова е цар на стоте потока;
ако мъдрецъ поведе хората, трябва да служи със
смиреност;
ако ще ги води, трябва да ги следва отзад;
така когато мъдрецъ управлява, хората не се чувстват
потискани;
когато той застане пред тях, няма да им навреди;
цельийъ свят ще го поддържа и няма да се отегчи от
него;
тъй като той не се състезава, няма да срещне съперник;
§ [67с] Лао Дзъ, rev.5
всеки под небето казва че моето дао е вельико, и е отвъд
всякакви сравнения;
тъй като е вельико, то изгльежда разлъично;
ако не бе разлъично, щеще да изчезне отдавна;
имам три съкровища които ценя и пазя;
първото е милоста, второто е скромноста, третото е да не
се осмелъяваш да оглавяваш другите;
от милоста идва смелоста, от скромноста идва щедроста,
от смирението идва водачеството;
днес хората бягат от милоста, и стават само по-нагльи;
изоставят скромноста, и стават само по-алчни;
не вярват в почитанието, но все се опитват да бъдат
първи;
това е сигурна смърт;
милоста носи победа в битката и сила в защитата;
това е средството чрез което небето спасява и пази;
§ [68с] Лао Дзъ, rev.5
добрийъ командир не е надут;
добрийъ боец не е гневен;
добрийъ победител не е отмъстителъен;
добрийъ господар е снизходителъен;
това е познато като добродетелта да не се стремиш;
това е познато като способноста да се справяш с хората;
това от древни времена е познато като окончателното
единство с небето;
§ [69с] Лао Дзъ, rev.5
сред вельиките воини има поговорка;
не се осмелъявам да направя първото движение, по-скоро

ето защо вдървеното и втвърденото е послушник на смърта, крехкото и отстъпващото е послушник на животъ;

така армия без гъвкавост никога не ще печелви битка; дърво което не се огъва лесно се прекършва; твърдото и силното ще падне, мекото и слабото ще надвие;

§ [77с] Лао Дзъ, rev.5
небесното дао е като опъване на лък; високото се спуска, ниското се издига; ако тетивата е твърде дълга - скъсяват я; ако не е достатъчно дълга - удължават я; небесното дао - това е да вземеш от онези които имат твърде много, и да дадеш на онези които нямат достатъчно;

пътй на човекъ е друг;
той взема от онези които нямат достатъчно, за да даде на онези които вече имат твърде много; кой човек има повече от достатъчно и го дава на светъ? само човек съледващ дао;

ето защо мъдрецъ действа без признание, той постига онова което трябва без да се задържа върху него; той не се опитва да показва знанията си;

§ [78с] Лао Дзъ, rev.5
под небето нищо не е по-мек и по-гъвкаво от водата; и все пак нищо не е по-добро, за да се атакува твърдото и силното;

тя няма равна;
слабото може да надвие силното, гъвкавото може да надвие твърдото;

под небето всеки знае това, и все пак никой не действа според него;

ето защо мъдрецъ казва;
онзи който поема върху себе си хорското унижение, е годен да управлява;
онзи който поема върху себе си бедите на държавата, заслужава да е цар на вселъената;
истината винаги звучи парадоксално;

§ [79с] Лао Дзъ, rev.5
сълед тежка караница, сръдната остава;

какво може да направи човек?
ето защо мъдрецъ спазва своята половина от сделката, но не си иска дължимото;

човекъ с добродетел изпълнява своята част, но човекъ без добродетел изисква постоянно от другите да изпълняват задълженията си;

небесното дао е безпристрастно;
то винаги е с добрите;

§ [80с] Лао Дзъ, rev.5
малката държава има по-малък народ, макар че има машини които работят от десет до сто пъти по-бързо от човекъ, няма нужда от тях;

хората приемат смърта сериозно и не пътуват надалече; макар че имат лодки и каруци, никой не ги използва; макар че имат брони и оръжия, никой не ги излага на показ;

хората се връщат към връзването на възли вместо писане;

храната им е проста и добра, дрехите им - хубави, но прости, домовете им са сигурни;

те са щастливи по свой начин;

макар че живеят пред погледъ на съседите, и през улыщата се чува кукуригане на петли и кучешки лай, никой не пречи на другийъ, и така докато остаряят и умрат;

§ [81с] Лао Дзъ, rev.5
истинските слова не са красиви, красивите слова не са истински;

добрите хора не спорят, онези които спорят не са добри; онези които знаят не са учени, учените не знаят;

мъдрецъ никога не се опитва да трупа вещи;

колкото повече работи за другите, толкова повече има; колкото повече дава на другите, толкова по-голямо е неговото изобилие;

небесното дао е прицелено, но не причинява вреда; това е пътй на мъдрецъ, който действа без да се стреми.

<http://www.sanmayce.com>